

БЕКІТІЛДІ
«Астана-АЭК» АҚ
Басқарма төрағасы

_____ **Е. Бердалин**

«___» _____ **2022 жыл**

«Астана-АЭК» АҚ СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ
ІС-ҚИМЫЛ ЖӨНІНДЕГІ
НҰСҚАУЛЫҚ

Нұр-Сұлтан, 2022 жыл

1. Жалпы ережелер

1.1. Осы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі нұсқаулық сыбайлас жемқорлық сипатындағы ықтимал іс-қимылдардың алдын алуға, сыбайлас жемқорлықтан бас тарту ахуалын қалыптастыруға бағытталған.

1.2. Осы Нұсқаулықтың негізгі мақсаты сыбайлас жемқорлықтан бас тартатын және өзінің лауазымдық міндеттерін орындау кезінде адалдық пен сатылмаушылық қағидаттарын қамтамасыз ететін «Астана-АЭК» АҚ (бұдан әрі - Қоғам) қызметкерлерінің құқықтық мәдениетін қалыптастыру болып табылады.

2. Терминдер мен анықтамалар

Қоғам қызметкері – Қоғамның әкімшілік-басқару персоналынан және инженерлік-техникалық персоналынан Қоғаммен еңбек қатынастарында тұратын кез келген жеке тұлға.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл – Қоғамның лауазымды тұлғаларының өз өкілеттіктері шегіндегі:

- сыбайлас жемқорлықтың алдын алу бойынша, оның ішінде сыбайлас жемқорлық сипатындағы іс-әрекеттер жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайларды анықтау және кейіннен жою жөнінде (сыбайлас жемқорлықтың алдын алу).

- сыбайлас жемқорлық сипатындағы іс-әрекеттердің алдын алу, анықтау, жолын кесу, ашу және тергеп-тексеру, олардың салдарын жою (сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес) жөніндегі қызметі.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат – сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың тиімді жүйесін құруға және сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін азайтуға бағытталған қызмет.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттар – Қоғам қызметі үшін белгіленген сыбайлас жемқорлықтың алдын алуға бағытталған ұсынымдар жүйесі.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін ішкі талдау – Қоғамның сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға ықпал ететін себептерді анықтау және зерделеу жөніндегі қызметі.

Мүдделер қақтығысы – лауазымды адамдардың жеке мүдделері мен олардың лауазымдық өкілеттіктері арасындағы қайшылық, мұндай жағдайда аталған адамдардың жеке мүдделері олардың өз лауазымдық міндеттерін орындамауына және (немесе) тиісінше орындамауына алып келуі мүмкін.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелі – сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайлардың туындау мүмкіндігі.

Сыбайлас жемқорлықтың алдын алу – Қоғамның алдын алу шаралары жүйесін әзірлеу және енгізу арқылы сыбайлас жемқорлық әрекеттерін жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайларды зерделеу, анықтау, шектеу және жою жөніндегі қызметі.

3. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы міндеттер

3.1. Нұсқаулық келесі міндеттерді шешуді қарастырады:
сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласында бірыңғай саясат жүргізу;
Қоғамның лауазымды тұлғалары мен қызметкерлерінде кез келген сыбайлас жемқорлық көріністеріне нөлдік төзімділік түсінігін қалыптастыру;

Қоғамның лауазымды тұлғалары мен қызметкерлерін, сондай-ақ үшінші тұлғаларды сыбайлас жемқорлық қызметіне тарту тәуекелін азайту;

сыбайлас жемқорлықтың алдын алуға және оған қарсы іс-қимылға, сыбайлас жемқорлық әрекеттерінің салдарын азайтуға және жоюға бағытталған сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттарды әзірлеу және енгізу;

Қоғам қызметкерлерін сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманы, сондай-ақ Қоғамның сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы қызметін регламенттейтін ішкі нормативтік құжаттарды қатаң сақтауға тәрбиелеу;

Қоғамның ішкі нормативтік құжаттарында сыбайлас жемқорлық факторларының болуына жол бермеу; жұмыстарды орындау және қызметтерді көрсету кезінде ашықтықты, адал бәсекелестікті және объективтілікті қамтамасыз ету.

3.2. Нұсқаулықта атқаратын лауазымына, атқаратын функциялары мен жұмыс мерзіміне қарамастан әкімшілік-басқару персоналы мен инженерлік-техникалық персоналдан тұратын Қоғам қызметкерлеріне таралатын жалпыға міндетті нормалар мен ережелер қамтылған.

4. Сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы іс-қимыл жөніндегі шаралар

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері туындауы мүмкін Қоғам қызметінің бағыттары:

1) сыйлықтар және өкілдік шығындар;
2) сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелерінде үшінші тұлғаларды тарту;

3) жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адамдарға, мемлекеттік функцияларды жүзеге асыруға уәкілеттік берілген адамдарға, сондай-ақ оларға теңестірілген адамдарға төлемдер;

4) демеушілік және қайырымдылық көмек көрсету;

5) Қоғам қызметі шеңберінде мәмілелер жасау, тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді сатып алуды жүргізу;

б) персоналды басқару;

7) ішкі құжаттардың қаржылық және заңгерлік сараптамасы.

4.1. Сыйлықтар және өкілдік шығындар.

4.1.1. Қоғам іскерлік сыйлықтармен алмасуды және өкілдік шығыстарды, оның ішінде іскерлік қонақжайлылықты жүзеге асыруды бизнесті жүргізудің қажетті бөлігі және жалпы қабылданған іскерлік тәжірибе деп таниды. Қоғам іскерлік сыйлықтар мен іскерлік қонақжайлылық шығындарына қатысты адалдық пен ашықтық атмосферасын ынталандырады.

4.1.2. Қоғам қызметкерлеріне кез келген сыйлықтарды/іскерлік қонақжайлылық белгілерін/өкілдік шығыстарды ұсынуға, уәде беруге, сыйлауға, беруге, талап етуге, сұрауға, қабылдауға тыйым салынады:

- Қоғам қызметін сақтауға, кеңейтуге немесе оңтайландыруға немесе қандай да бір артықшылық немесе пайда алуға әсер ететін шешімдер қабылдауға таңдамалы әсер етудің тікелей немесе жанама мақсаты бар, егер бұл әрекеттерсіз қолайлы салдардың басталуы шындыққа жанаспайтын болып көрінсе;

- Қоғам атынан емес, қызметкер атынан беріледі;

- сыйлықтар немесе өкілдік шығыстар немесе қонақжайлылық туралы ақпарат ашылған жағдайда Қоғам мен оның қызметкерлері үшін беделді немесе өзге де тәуекел туғызады;

- қолма-қол немесе қолма-қолсыз ақша қаражаттары, бағалы қағаздар, бағалы металдар болып табылады немесе қолма-қол ақшаның және/немесе сәнді заттардың басқа түрлерін немесе баламаларын білдіреді;

- тақырып, құн және нақты жағдай тұрғысынан ақылға қонымды емес.

4.1.3. Қоғам жүзеге асыратын сатып алудың кез келген әлеуетті қатысушысынан сыйлықтар мен қонақжайлылық белгілерін қабылдауға тыйым салынады. Іскерлік сыйлыққа немесе іс-шараға осы Нұсқаулықтың талаптарына сәйкес күмән туындаған кезде Қоғамның лауазымды адамы немесе қызметкері тікелей басшысымен, компаленс-офицермен немесе Қоғамның қауіпсіздік бөлімшесінің басшысымен кеңесу керек.

4.2 Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелерінде үшінші тұлғаларды тарту.

4.2.1. Қоғам үшінші тұлғаларды тартудан және ҚР Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасының қағидаттары мен талаптарын, осы Нұсқаулықты бұзатын немесе Қоғам үшін іскерлік беделін жоғалту қаупін тудыратын әріптестерімен бірлескен кәсіпорындарға қатысудан қалыс қалады.

4.2.2. Үшінші тұлғалармен іскерлік ынтымақтастықты бастау немесе жалғастыру немесе бірлескен жобаларға қатысу туралы шешім қабылдағанға дейін үшінші тұлғаларды тартуға бастамашы болған Қоғамның тиісті құрылымдық бөлімшелері келесі шараларды қабылдауы тиіс:

- Қоғам қызметінің бағыттарын реттейтін ішкі нормативтік құжаттарда белгіленген рәсімдерді қатаң сақтау;

- мынадай рәсімдерді жүргізу арқылы қызметтегі сыбайлас жемқорлықтың ықтимал көріністеріне қатысты бірлескен жобалар бойынша әріптестер туралы жалпыға қолжетімді ақпарат жинауды жүзеге асыру;

а) өзінің сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясаты мен рәсімдерінің болуы туралы мәліметтер алу, серіктестің сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы өзара ынтымақтастықты жүзеге асыруға дайындығы;

б) іскерлік беделді және мүдделер қақтығысының жоқтығын тексеру;

в) жалған кәсіпкерлік, сенімділік, салықтық және өзге де берешектің болуы тұрғысынан мәліметтер алу.

4.2.3. Қоғам олардың тарапынан сыбайлас жемқорлық көріністері анықталған жағдайда бірлескен жобалар бойынша үшінші тұлғалармен және серіктестермен мәмілелерді бұзу құқығын өзіне қалдырады.

4.2.4. Бірлескен жобалар бойынша үшінші тұлғалар мен серіктестерді осы Нұсқаулықтың қағидаттары мен талаптары туралы хабардар етеді.

4.2.5. Қоғам сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат пен рәсімдердің, сондай-ақ мінез-құлық стандарттарының бірлескен жобалары бойынша үшінші тұлғалар мен серіктестердің қабылдауын құптайды.

4.3. Жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адамдарға, мемлекеттік функцияларды жүзеге асыруға уәкілеттік берілген адамдарға, сондай-ақ оларға теңестірілген адамдарға төлемдер.

4.3.1. Қоғам өз бетінше немесе өз қызметкерлері мен лауазымды адамдары арқылы жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адамдар, мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамдар, сондай-ақ оларға теңестірілген адамдар, олардың жақын туыстары үшін кез келген шығыстарды, Қоғам үшін коммерциялық артықшылықтар алу мақсатында, оның ішінде көлік, өмір сүру, тамақтану, ойын-сауық, PR-кампаниялар және т.б. шығындарды төлеуді немесе олардың Қоғам есебінен өзге де пайда алуды жүзеге асырмайды.

4.3.2. Қоғамның лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері ҚР сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасына сәйкес мемлекеттік қызметшілермен өзара іс-қимыл жасау кезінде сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтары үшін дербес жауапты болады.

4.4. Демеушілік және қайырымдылық көмек көрсету.

4.4.1. Қоғам мемлекет өкілдерінің, ұйымдардың немесе өзге де тұлғалардың өз қызметін сақтауға, кеңейтуге немесе оңтайландыруға әсер ететін шешімдер қабылдауына тікелей немесе жанама түрде ықпал ету мақсатында немесе егер мұндай көмек объективті түрде осындай әсер ету әрекеті ретінде қабылдануы мүмкін болса, қайырымдылық, демеушілік және қаржылық көмек көрсетпейді.

Қоғамның қайырымдылық және демеушілік көмек көрсету шығындары туралы ақпарат ашық болуы керек.

4.4.2. Қоғам лауазымды тұлғалар мен қызметкерлерге өз атынан қайырымдылық және/немесе демеушілік көмек көрсетуге тыйым салмайды.

Мәмілелер жасау, тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді мемлекеттік сатып алуды жүргізу Қоғам қызметі шеңберінде жүзеге асырылады.

4.5. Тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді сатып алуды жоспарлау және өткізу кезінде Қазақстан Республикасының сатып алу туралы заңнамасын ғана басшылыққа алу қажет.

4.5.1. Тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді сатып алуды жоспарлау және өткізу кезінде Қазақстан Республикасының сатып алу туралы заңнамасын ғана басшылыққа алу қажет.

4.5.2. Мемлекеттік сатып алу туралы Қазақстан Республикасының Заңында көзделген жағдайларды қоспағанда, сатып алу үшін пайдаланылатын ақша қаражатын оңтайлы және тиімді жұмсау, әлеуетті өнім берушілерге сатып алуды өткізу рәсіміне қатысу үшін тең мүмкіндіктер беру, сатып алу процесінің ашықтығы мен айқындылығын қамтамасыз ету, сыбайлас жемқорлық көріністеріне жол бермеу, атқарушылық құжаттар бойынша орындалмаған міндеттемелері бар және Борышкерлердің бірыңғай тізіліміне енгізілгендерді әлеуетті өнім беруші және (немесе) ол тартатын қосалқы мердігер (бірлесіп орындаушы) ретінде қатысуға жол бермеуге.

4.6. Персоналды басқару.

4.6.1. Қоғам кадрлық шешімдер қабылдау кезінде объективтілік пен адалдық қағидаттарын ұстанады. Персоналды жалдау, бағалау, жылжыту және жұмыстан шығару кезінде сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін болдырмау мақсатында Қоғам:

- персоналды іріктеу мен жалдаудың ашық рәсімдерін және лауазымға тиісті біліктілік талаптарын белгіленген тәртіппен әзірлейді және бекітеді;

- еңбек қатынастарын бастау немесе жалғастыру туралы шешім қабылдағанға дейін жұмысқа орналасуға кандидаттарды олардың сенімділігі мен мүдделер қақтығысының болмауы тұрғысынан тексеруді жүзеге асырады;

- персоналдың қызметін бағалауды және өзінің негізгі қызмет көрсеткіштері мен кәсіби жетістіктерінің нәтижелілігіне қарай сыйақы төлеуді жүргізеді;

- қызметкердің іскерлік қасиеттері мен біліктілігін негізге ала отырып жоғары тұрған лауазымға жылжыту туралы шешім қабылдайды;

- Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген негіздер бойынша қызметкермен еңбек қатынастарын бұзу рәсімін жүзеге асырады.

4.7. Ішкі құжаттардың қаржылық және құқықтық сараптамасы.

4.7.1. Қоғамның ішкі нормативтік құжаттарына, оның ішінде оларда сыбайлас жемқорлықты (сыбайлас жемқорлық факторларын) көрсету үшін себептер мен жағдайлар жасауға ықпал ететін ережелердің болуы тұрғысынан бекітуге шығарылатын ішкі нормативтік құжаттардың жобаларына қаржылық және құқықтық сараптама және оларды жоюға бағытталған ұсынымдар әзірлеу белгіленген тәртіпте жүзеге асырылады.

5. Мүдделер қақтығысын болдырмау және реттеу тәртібі

5.1. Қоғамның лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері:

- мүдделер қақтығысына байланысты тәуекелдерді іске асырудың алдын алу және оларды реттеу жөнінде шаралар қабылдауға;

- өзінің қызметтік міндеттерін орындау кезінде Қоғам мүдделерін басшылыққа алуға және олардың жеке мүдделері Қоғам мүдделеріне қайшы келетін жағдайлардан аулақ болуға. Мүдделер қақтығысы (немесе оның туындау мүмкіндігі) туындаған жағдайда осы ақпаратты тікелей басшысының не Қоғамның жоғары тұрған басшысының назарына жазбаша түрде жеткізуге міндетті.

5.2. Мүдделер қақтығысының алдын алу немесе реттеу мүдделер қақтығысының тарабы болып табылатын Қоғам қызметкерінің лауазымдық немесе қызметтік жағдайын оны белгіленген тәртіппен қызметтік міндеттерін атқарудан шеттетуге дейін және (немесе) мүдделер қақтығысының туындауына себеп болған пайдадан бас тартудан тұруы мүмкін.

6. Сыбайлас жемқорлық сипаттағы іс-әрекеттер жасағаны туралы хабарлама

6.1. Егер Қоғамда лауазымды адам немесе қызметкер жасаған сыбайлас жемқорлық әрекеті орын алғаны туралы қандай да бір куәлік болса, бұл туралы өзінің тікелей немесе жоғары тұрған басшысына дереу хабарлау қажет.

6.2. Қоғам қызметкерлері өзге қызметкердің, сондай-ақ үшінші тұлғаның сыбайлас жемқорлық әрекетін жасауға көндіру фактілері туындаған жағдайда және/немесе қызметкерді сыбайлас жемқорлық әрекеттерін жасауға көндіруге қатысты белгілі фактілер немесе күдіктер туралы ақпараты бар болса, өзінің тікелей немесе жоғары тұрған басшысын, сондай-ақ комплаенс-офицерді дереу хабардар етуге міндетті.

7. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды қызметтік тергеу

7.1. Қоғамдағы сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар туралы барлық хабарламалар бойынша Қоғамның тиісті құрылымдық бөлімшелерін тарта отырып тексеру не қызметтік тергеу жүргізіледі.

7.2. Егер қызметтік тергеп-тексеру нәтижелері бойынша сыбайлас жемқорлық фактісі анықталса, еңбек қатынастарын бұзуға және материалдарды тиісті уәкілетті мемлекеттік органдарға беруге дейін сыбайлас жемқорлықтың кез келген көріністеріне нөлдік төзімділік қағидатын негізге ала отырып, түзету шараларын қабылдау тергеп-тексерудің аяқталуы болып есептеледі.

8. Жауапкершілік

8.1. Қоғам қызметкерлері осы Нұсқаулықтың талаптарын мүлтіксіз орындауға жауапты.

8.2. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық жасағаны үшін тиісті жауапкершілік шаралары қолданылған Қоғамның лауазымды адамдары мен қызметкерлері Қазақстан Республикасы сотының заңды күшіне енген шешімі бойынша Қоғамға материалдық залалды өтеуден босатылмайды.

8.3. Нұсқаулықтың талаптарын бұзу Қоғам қызметкерінің мәртебесіне сәйкес келмейтін әрекет ретінде қарастырылуы мүмкін және тәртіптік жаза қолдануға негіз болады.

8.4. Нұсқаулықтың талаптарын бұзу Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасын бұзғаны үшін көзделген жауапкершілік шараларын қолдануға әкелуі мүмкін.

9. Қорытынды ережелер

9.1. Осы нұсқаулықты қолданысқа енгізу мерзімі Қоғамның Басқарма төрағасы бекіткен күн болып есептелсін.

9.2. Осы Нұсқаулық Қазақстан Республикасының заңнамасына, сондай-ақ Қоғамның ішкі нормативтік құжаттарына өзгерістер мен толықтырулар енгізілген жағдайда өзгертілуге жатады. Осы Нұсқаулыққа өзгерістер мен толықтыруларды Басқарма төрағасы бекітеді.